

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Ervditione Religiosorum

Humbertus <de Romanis>

Ingolstadii, 1591

VD16 H 5888

IV. Libri. Pars IV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-50980](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-50980)

INCIPIT QUARTA PARS IN QVA
 agitur de ordinatione animi respectu temporum. De
 ordinatione secundum diuersitatem
 temporum.

CAPVT I.

DICTO de ordinatione respectu locorum:
 dicendū est de ordinatione respectu tē-
 porum. Ad hanc ordinationē pertinet, vt
 is qui in religione est, debito modo se habeat de
 nocte, de die, ante prandium, post prandium: in
 diebus festiuis, & non festiuis, tempore prosperitatis & aduersitatis, tempore iuuentutis & se-
 nectutis: in statu incipientis, profectus, & perfe-
 ctionis. Ordinationem istam in parte ostendit
 Hugo de S. Victore his verbis: Tempora agendi
 discurrenda sunt. Alius modus est viuendi in
 die, alius in nocte. Nox est tempus silentij &
 quietis: dies tempus laboris, motionis & operis.
 In nocte secum debent esse homines: & aut fessa
 membra reficere: aut orationibus vel medita-
 tionibus sanctis in silentio animum exercere.
 In die verò de secreto suo in vnum coeunt: ad
 inuicem rursus videndos se, & imitandos, o-
 stendunt. Tunc exempla bonorum operum,
 tunc exhortationes sanctorum verborum dare
 & accipere alterum licet. Tunc qui alienos actus
 scrutatur, impudens iure dicitur. Tunc qui alie-
 nos actus, qualiter expedit, imitari dissimulat,
 torpens vel inutilis merito nominatur. Sed nec
 eadem debet esse facies nostra, postquam refe-
 cti sumus: quæ fuit priusquam cibum sumere-
 mus. Ante enim cibum sumptum magis hilares
 nos

*In tract. de
 institut. no
 uit. cap. 4.
 in princip.*

nos esse conuenit: ne ipsa nostra abstinentia gra-
uis & molesta esse videatur. Post verò magis
modestos & tacitos: ne per gulæ vitium crapula
nos inflammasse putetur. Ante sumptum ci-
bum doctrinæ & orationis tempus est: post verò
operis: quia & tunc exercendus est animus, dum
adhuc ad studium spirituale leuis est: & tunc re-
primenda est caro, quando calor incentiui eius
per cibum amplius excitatus est. Sic & festi dies
aliud studium, & alium conuersationis modum
exigunt: atque hi in quibus operari licet expo-
scunt. In illis nos oportet deuotioni intendere,
atque in oratione diutius perseuerare: habitu,
incessu, & actu, maiorem deuotionem erga cul-
tum diuinum demonstrare: nihil non sanctum,
nihil non diuinum, nihil non ordinatum agere:
linguam à vaniloquio cohibere, pedes ab ex-
cursu & discursu restringere, oculos compri-
mere, vultum inclinare, mentem erigere, om-
nem denique actum & omnem motum cordis
pariter ministerio diuino mancipare, atque vt
ita dicam, quadam conuersationis nouitate fe-
stos dies honorare. In cæteris verò diebus, in
quibus operari licet, nullus omnino otiosus ap-
parere: sed vnusquisque in eo quod iniunctum
fuerit sibi, non quod ipse elegerit, quantum sci-
entiæ & virtutum suarum possibilitas suppetit,
debet exercere. Quantum enim decoris addit
diebus festiuis quies vacationis, tantum orna-
menti confert cæteris diebus studium boni o-
peris, ita vt in illis quicumque noluerit esse quie-
tus, index sit vanitatis suæ: & in istis qui non
fuerit studiosus, testis pigritiæ. Carnales siqui-
dem

dem mentes, ne in illis diebus quiescant, vanitas exagitat; vel ne in istis bono opere se exercent, pigritia ligat. Quapropter non negligenter quidem in bono opere habenda est discretio temporum, quia sicut malum opus nullo tempore laudabile est, ita opus bonum quodammodo reprehensione dignum iudicatur, si tempore oportuno factum non est. Debet seruus Dei diebus festiuis considerare gratiam, quam sancti in præsenti vita habuerunt: & gloriam ad quam peruenerunt. Laudibus sanctorum, & eius à quo gratiam & gloriam habuerunt, insistere: exemplis eorum se prouocare, amorem & suffragia eorum acquirere, gloriæ eorum cōgaudere, & exemplis eorum prouocatus, & de Dei liberalitate, & suffragiis eorum confusus, similem gloriam desiderare & sperare.

Sequitur quomodo se debet habere seruus Dei, tempore prosperitatis & aduersitatis.

Pro. 1.

Tempore prosperitatis seruus Dei amplius debet timere, quam tempore aduersitatis. Periculosior enim est prosperitas, quam aduersitas: cum secundum Gregorium, aduersitas faciendi, erudiat: prosperitas blandiendo seducat. Prosperitas stultorum perdet eos. Tempore prosperitatis maiori discretione debet se regere. Seneca: Tunc consilia salutaria aduoca, cum tibi alludit vitæ prosperitas. Tunc te inter diem in lubrico retinebis ac sistes. Potius indiget lumine, qui incedit per lubrica loca: quam qui incedit per loca arida. Sic lumen sapientiæ magis
neces-

necessarium est homini in prosperis, quam in aduersis. Prosperitatem comitari solet securitas, gaudium, elatio animi. Quodlibet verò istorum occasio solet esse præcipitij. In Psal. Ego dixi in abundantia mea, non mouebor in æternum. Et subditur: Auertisti faciem tuam à me, & factus sum conturbatus. Sicut vinum purum habentes capita debilia infatuat: sic gaudium temporale cordibus infirmis nocet, nisi temperetur aqua tribulationis, vel saltem memoria. In die bonorum ne immemor sis malorum: nec in die malorum immemor sis bonorum. Tempore prosperitatis necessarius est vsus temperantiæ: tempore aduersitatis vsus patientiæ. In periculo est cui in prosperis deest temperantia: vel in aduersis patientia. Vnus perit aquis deliciarum, alius aquis tribulationum.

Eccl. 11.

Quòd otiositas multum cauenda est iuueni.

Iuuentutis tempore specialiter cauenda est, & timenda otiositas. Vnde inter abusiones claustri enumeratur iuuenis otiosus. Et secundum Hugonem de S. Victore: Large dicitur iuuenis, non solum ille, qui est in adolescentia: sed etiam ille qui est in ætate matura. Quadruplici ratione reprehensibilis est otiositas in iuene. Primò, quia hæc ætas labori est congrua. Secundò, quia doctrinæ & assuefactioni est idonea. Vnde vituli in iuuentute domantur, & equi tunc ambulationi assuescunt: in senectute verò non sunt susceptibiles talium. Tertiò, quia hæc ætas prona est ad leuitatem: ideo onere laboris stabi- lienda est. Maturitatem quam in senibus facit

Lib. 2. de claustro anima, cap. 14. à med. Tom. 2.

ætas:

Eccl. 32.

*Lib. 2. de
clauſtro a-
nima, cap.
15. circa ſi-
nem.
Tom. 1.*

ætas : in iuuenibus debet facere huius oneris grauitas. Quartò, quia in iuuenibus corpus est in suo robore : & sanguis in feruore. Vnde corpus nisi opprimatur onere laboris, dominari vult spiritui & non seruire. Iuuenibus necessaria est virga correctionis : & onus laboris. Cibaria, & virga, & onus aſino : panis & disciplina & opus seruo, corpori scilicet ad seruiendum spiritui dato. Hugo de S. Victore: Iuuenis in otio, est quasi iumentum sine iugo. Quatuor sunt signa bonæ spei in iuene: scilicet amor laboris, taciturnitatis, corporis continentia, & verecundia. De tribus vltimis dicit Anselmus: In iuene tria notantur, quibus ad prosperitatem venturus prænoſcitur. Hæc autem sunt taciturnitas, corporis continentia, & verecundia.

Quod obſtinatio multum cauenda ſit ſeni.

*Lib. 2. de
clauſtro a-
nima, cap.
15. in prin.*

TEmpore ſenectutis ſpecialiter timenda eſt obſtinatio. vnde inter abuſiones clauſtri enumeratur ſenex obſtinatus. Hugo de S. Victore: Inter abuſiones huius ſæculi, maior eſt ſenis obſtinatio: qui morti proximus, mortis non abhorret aduentum: qui quaſi ad oſtium mundi huius foris ſpectat, non tamen vitæ præſentis attendit egreſſum: nec ingreſſum futuræ vitæ deſiderat. Audit nuncios mortis: & credere non vult eis. Tres ſunt nuncij mortis: caſus, infirmitas, & ſenectus. Caſus dubia: infirmitas grauias: ſenectus certa nunciat. Caſus nunciat mortem latentem: infirmitas apparentem: ſenectus præſentem. Ex incertitudine mor-

tis timor: ex infirmitatis grauitate, dolor: ex certitudine senectutis non obstinatio, sed humilitas & afflictio sequi deberet. In senectute maiori discretione opus est. Gregorius: Tanto debet esse quisq; in sui regimine cautior: quanto fuerit ætate prouectior. Periculosa est insipientia in fine vitæ. Illam enim nulla corrigit sapientia. Frequenter hæc insipientia inuenitur in illis, quos mundus reputat sapientes. Vnde de cupido & auaro legitur: In nouissimo suo erit insipiens. Sapientia verò in fine vitæ multum est utilis. Stultitias enim præcedentis vitæ corrigit. Obstinatio in sene, ideo periculosa est, quia in eo ætas senilis ad duritiam facit, & vt frequenter longa assuefactio ad malum.

Hier. 17.

De pertinentibus ad diuersos status religionis.

CAPVT II.

IN statu incipientis debet intendere claustralis destructioni vitæ secularis, & extirpationi vitiorum. destructio verò vitæ secularis omnimodo non fit subito. Vnde Gregorius in moralibus. Conuersionum initia bonis moribus malisque permixta sunt: & noua iam per intentionem agitur, & vetus adhuc vita ex vsu retinetur. Et notandum quod quinque de causis accidit, quod in eo qui ingreditur religionem, vita vetus nõ destruitur. Vna causa est, quia per longam consuetudinem vita secularis quasi in naturam versa est. Cõsuetudo enim est quasi altera natura: Si mutare potest Æthyops pellem suam, & pardus varietates suas, & vos poteritis bene facere, cum didiceritis malum. Prouerbum est:

Hier. 13.

Pro. 22.

Eccl. 10.

est: Adolefcens iuxta viam fuam etiam cum
 fenuerit, non recedet ab ea. Languor prolixior
 grauat medicum. Secunda cauffa est laxitas mo-
 nasterij. Sicut ferpens non in foramine lato, fed
 arcto veterem pellem deponit: fic in monaste-
 rio illo mores feculares non deponuntur, in
 quo fratres fecundum fuam voluntatem viue-
 re permittuntur. Tertia cauffa est defectus do-
 ctinæ. In Pſal. Lex Domini immaculata con-
 uertens animas. Lex Dei est vt ignis ad quem fit
 cordis liquefactio, vt priori forma amota, fiat
 nouæ formæ impressio. Nunquid non verba
 mea sunt quasi ignis ardens? In dextera eius i-
 gnea lex. In Pſal. Ignitum eloquium tuum ve-
 hementer. Anima mea liquefacta est, vt dilectum
 locutus. Quarta cauffa est defectus boni exem-
 pli. Seneca. Longum iter per præcepta; breue et
 efficax per exempla. Exemplum bonum se ha-
 bet, vt forma exemplaris, quæ multum valet ad
 hoc, quod aliquis nouitatem vitæ afſequatur.
 Quinta cauffa est defectus bonæ voluntatis, quæ
 est, quasi quædam informis materia omnium
 bonorum in religione. In ſtatu incipientis mul-
 tum est neceſſarius timor Domini: qui mala
 quæ iam ſunt, expellat: & his quæ nondum ſunt
 reſiſtat. Bernardus in ſerm. Ante omnia nouitatis
 timor Dei neceſſarius eſt, quo nimirum peccata
 præterita poſſint delere, & cauere futura. Ti-
 mor enim Domini (vt ait Scriptura) expellit pec-
 catum: ſiue quod commiſſum eſt, ſiue quod
 tentat intrare. Expellit hoc, pœnitendo: illud, re-
 ſiſtendo. Si timor deſit, nec peccata, quæ erant
 expelluntur: nec peccatis reſiſtitur. Et ſic de hi-
 quæ

Hier. 23.

Deut. 33.

Cant. 5.

*Epist. 6. à
medio.*

quæ pertinent ad diuersos status religiosorum,
patet.

*Quòd valde reprehensibilis est religiosus, qui
in religione malè viuit.*

ET notandum valde reprehensibilem esse
eum, qui in religione malè viuit. Quia aut
in sæculo malè vixerat vel bene: si bene, valde
reprehensibilis est, quia malè viuit inter bonos,
qui bene vixerat inter malos: & inter innocen-
tes innocentiam amisit, qui inter nocentes eam
seruauit. Si verò in sæculo malè vixerat, & me-
tuens ne incideret in manus Dei viuentis, car-
cerem claustri spontaneè sibi elegerat: valde fa-
tuus est, cum Dominum carceris in carcere of-
fendit, & funem peccati, quo in inferno suspen-
datur, quem in eo misericordia Domini diru-
perat, resumit: & qui dirumpenti vincula sua sa-
crificium laudis sacrificare debuit: pro laude
contumeliam reddit. Dederat ei Dominus lo-
cum pœnitentiæ: & ipse abutitur eo in superbi-
am. Dei benignitas adduxerat eum ad pœniten-
tiam: ipse verò thesaurizat sibi iram. Non timet
ibi peccata perpetrare: vbi perpetrata in sæculo,
debit corrigere. Misericordiæ quoque Domi-
ni illudit: qui ei pœnam æternam, cui etiam pro
minimo mortali quod fecerat, adiudicaturus
erat, in pœnam momentaneam commutauit.
Item valde reprehensibilis est: qui Deo negligit
reddere vota illa, quæ distinxerunt labia sua.
Non enim onus religionis ei nolenti impositum
est: sed post experientiam & deliberationem, ab
eo spontaneè assumptum. Ipse fuit largus pro-
missor:

P

missor:

missor: sed redditor est auarus. Ipse diuisor in-
 quus, qui sua dedit Deo, se verò dat diabolo. Ipse
 mentitus est Deo: quod non est parum pericul-
 osum: sicut ostenditur Actor. 5. Cur (inquit Petrus
 Ananiæ) tentauit sathanas cor tuum, mentiri
 Spiritui sancto? Non es mentitus hominibus sed
 Deo. Audiens autem Ananias hæc verba, cecidit
 & expirauit. Ipse Deum irrisit: cui non solum
 quod promisit. De qua irrisione loquitur B. Be-
 nedictus in Regula sua, dicens de illo qui pro
 confessionem fecit, quòd si aliquando aliter fecerit
 à Deo se damnandum sciat, quem irridet. Tale
 merito in futuro à Deo irridebuntur, secundum
 illud: Qui habitat in cælis, irridebit eos. Despe-
 xistis omne consilium meum, & increpationes
 meas neglexistis: ego quoque in interitu vestro
 ridebo. Item talis reprehensibilis est, quia illud
 negligit, quod cunctis mundi amabilius præ-
 legit. Ille verò qui pro Deo mundum reliquit,
 Deum amittit, omnia amisit. Ipse verò similis est
 negotiatori, quærenti bonas margaritas: qui in-
 uenta vna pretiosa margarita, vendit omnia
 quæ habuit, & eam emit: & postea eam pro-
 curat. Ipse quasi inter duas fellas cecidit ad terram
 Bernardus loquens cuidam malæ sanctimonio-
 si: Deum, inquit, repellens, & à seculo repul-
 sus inter duas, vt dicitur, fellas corrueras: nec ita
 que Deo viuebas, quia nolebas: nec seculo quæ-
 rere non poteras. Frequenter debent habere in cor-
 de suo, qui mundum reliquerunt, & monaste-
 rium intrauerunt, illud verbum Petri: Ecce
 nos reliquimus omnia, & secuti sumus te. Quis
 ergo erit nobis? Mira fatuitas est, cum aliquis
 amittit

Actor. 5.

*Cap 58. post
medium.*

*Psal. 2.
Pro. 11.*

*Epist. 114.
circa med.*

Matth. 19.

amicum illum, pro quo patrem & matrem & omnes alios amicos carnales requirit: à quo omnia bona recepit, & plura erat recepturus, inimicum sibi reddit: & pertinaciter offendit. Qui in monasteriis malè viuunt, deberent frequenter dicere Domino illud: Omnia in te habentes, te non debuimus dimittere ire à nobis. *Thob. 19.* Item valde reprehensibilis est, qui in monasterio malè viuit, vbi non solum bene, sed etiam melius viuere debuit. Ipse verò è contrario non solum viuit ibi malè: sed etiam valde malè. Tales enim vel sunt valde boni; vel valde mali: vel sunt dæmones, vel sunt angeli. *Augusti- Epist. 137.* nus. Non inueni meliores, quàm qui in monasterio profecerunt: nec expertus sum deteriores, quàm qui in monasterio defecerunt. Multa verò sunt quæ ad magnitudinem malitiæ eius qui malè viuit, facere videntur. Primū est loci sanctitas. Secundum bonorum societas. Tertium bene viuendi oportunitas. Quartum, quòd à Deo prouisionem accepit. Quintum est professio, quæ præcessit. Sextum est, quòd ea, quibus indignus est, facere præsumit. Septimum, quòd locum vnius boni viri occupat. Octauum est, quòd eos à quibus beneficia recipit, defraudat. Nonum, quòd pœnis, quibus similes sibi puniti sunt, non terretur. Decimum, quòd propter damnum quod incurrit, à peccato non cohibetur. Sanctitas loci multum aggrauat peccatum. Vnde dicitur: In terra sanctorum iniqua gessit, & non videbit gloriam Dñi. *Isa. 26.* Multum displicet Saluatori, cū contaminantur loca *Hier. 2.* salutis deputata. De qua cõtaminatione cõqueritur.

*Iob. 1.**Ioan. 6.*

tur. Contaminastis, inquit, terram meam. Multum etiam aggrauat peccatum, societas bonorum. Qui malus est inter bonos, est sicut Iudas inter Christi discipulos: & sicut Sathan inter Deos filios. De quo: Cum venissent filij Dei, & assiderent coram domino: affuit inter eos & Sathanas, id est, aduersarius, qui saluti aliorum aduersatur: vel eos defraudando adiutorio quem eis facere debuit, vel eis contrario gressu incedendo, eundo scilicet in infernum, aliis eundo in paradysum: vel eos scandalizando. Saluator Iudam diabolū vocauit, qui inter bonos malus fuit. Nonne vos duodecim elegi? & vnus vobis diabolus est. Itē oportunitas bene viuere quam habet aliquis in claustro bene disposita multum aggrauat peccatum malè ibi viuere. Non solum enim fructuosius, sed etiam iocundius posset bene viuere, quàm malè. Vnde Bernardus loquens de illo verbo: Confundamini omnes iniqua agentes superuacue, dicit: Non superuacue iniqua agit, qui non tantum modo fructuosius, sed etiam iocundius Deo seruire poterat, quàm mundo? Maior est pena quam habet religiosus, dum peccatum procuratur in stimulo conscientie qui sequitur, & in erubescencia quam habet cum deprehenditur & in pœnitentia quam facere compellitur: & in timore quem habet ne deprehendatur: quàm in iocunditas quam habet, cum peccatum perpetratur. Præterea si bene viueret, interiore iocunditatem haberet: in custodiendis enim mandatis Dei, est retributio multa. Sed sicut dicit Gregorius. Vesana mēs plus se assequi aspe-

caru

carnaliter, quàm tenere blanda spiritualiter,
 gaudet. Habentes manna, illud fastidiunt: & cæ-
 pas desiderant, quæ non sine lachrymis come-
 duntur. Prouisio etiam quam à Deo recepit,
 multum aggrauat. Proditor enim est, cum eum,
 à quo vestitur & pascitur, impugnat. De illo po-
 test dicere Dominus illud: Ecce manus traden-
 tis me, mecum est in mensa. Si inimicus male-
 dixisset mihi, sustinuissem vtique. Tu verò ho-
 mo vnanimis, dux meus & notus meus, qui si-
 mul mecum dulces capiebas cibos. Canis illum
 amat à quo pascitur, quando alios valde perse-
 quitur. Cane ergo deterior esse videtur, qui be-
 neficiis, quæ à Deo recipit, ab eius impugnatio-
 ne non cohibetur. Item non parum aggrauat
 peccatum professio quæ præcessit. Non enim
 parua culpa est, cum ille qui se Deo obtulit, se
 Deo postea aufert, & diabolo se offert: & qui
 corpus suum, per votum continentia, Deo ex-
 hibuit hostiam viuentem, sanctam, Deo placen-
 tem, post per incontinentia illud diabolo exhi-
 bet hostiam morientem, execrabilem, & foeten-
 tem: & vitæ angelicæ quam ducere proposuit,
 vitam porcina præponit. Bernardus. Quid de-
 corius castitate quæ de homine angelum facit?
 E contrario, quid immundius luxuria quæ an-
 gelum in porcum conuertit? Multum etiam fa-
 cit ad magnitudinem malitiæ, quòd ea, ad quæ
 indignus est, præsumit. Præsumit enim stare in
 conspectu Dei: cum Deus vsque ad mortem ira-
 tus sit ei; quod non est parum periculosum, cum
 ipse dicat: Sanctificabor in his qui appropin-
 quant mihi, id est, sanctus in eis apparebo, vin-

Luc. 22.

Epist. 42.
habet priso-
ra Verba.

Leuit. 13.

dictam de malis eorum sumendo. Ad magnitudinem etiam malitiæ eius facit, quòd locum vnius boni viri occupat. vnde timendum est, ne à Domino citius per mortem abscindatur, locus ab eo expediatur; cùm scriptum sit de ficulnea sterili. Succide eam: vt quid etiam terræ occupat? Item ad magnitudinem malitiæ eius facit, quod illos decipit, à quibus beneficia recipit, qui sunt vel in periculo mundi, vel in igne purgatorij: quia cum ipse Deo displiceat, debito modo eis non subuenit. Cum enim is displiceat qui ad interpellandum mittitur: irati animus ad deteriora prouocatur, vt dicit Greg. Itē ad magnitudinem malitiæ eius facit quod poenis illis nō terretur, quibus peccata in sacris locis commissa, punita leguntur. Commissum fuit peccatum superbię in cœlo: pro quo tam nobilis creatura est aternaliter damnata. Videbam sathanā sicut fulgur de cœlo cadentem. Commissum est peccatum inobediētiae in paradiso terrestri: pro quo totum genus humanum exilio & morti adiudicatum est. Commissum est peccatū carnalis amoris in illa congregatione, in qua Christus præfuit: Iudas enim illud quod dandū erat pauperibus, dabat vxori & filiis: quod peccatum suspendio punitum est. Commissum est peccatum proprietatis in cōgregatione illa cui præfuit Petrus: quod morte subita in Anania & Saphira punitum est. Item ad magnitudinem malitiæ eius facit, quod à peccato non cohibetur propter damnum quod incurrit. Propter hoc enim bona religionis amittit: Qui assumit crucem transmarinam, & est raptor vel latro, cauet à peccato, ne pere-

Luc. 13.

Lib. 1. pastor. cap. 11. parum à princip.

Luc. 10.

Actor. 5.

peregrinationis fructum amittat: quanto magis debet cauere qui est in religione, ne bona religionis amittat, cum religio præualeat cuilibet peregrinationi? Cuius signum est, quod in religionem potest commutari. Deteriores etiam furibus videntur & raptoribus, qui religionem intrant, & se non emendant. Qui malus est in religione, est quasi malus latro Christum in cruce blasphemans opere, licet non sermone: qui de cruce claustrum transiturus est ad cruciatum inferni. Talis valde infelix est, qui in Dei vinario siti moritur: in eius seruatorio corrumpitur; & in loco salutis damnationem suam operatur. Quod alij esset aurum, est ei plumbum: onus scilicet religionis. Quod esset salus & vita alij, ut Sacramentum altaris: est mors & damnatio ipsi. Qui est in statu incipientis, cum experientia ei desit, non debet de sensu suo confidere: sed alienum sensum suo præponere. Quantum in se est, rigorem religionis debet amare: alienam tamen dispensationi acquiescere; & præ suorum interiorum diligentia, sua exteriora negligere. De primo dicit Bernardus. Obsecro vos nouelle plantationes Dei, vos, qui nondum habetis exercitatos sensus ad discretionem boni & mali: nolite seque sequi cordis vestri iudicium: nolite abundare in sensu vestro, ne vos, tanquam rudes adhuc, versutus ille venator decipiat. De secundo idem Bernardus. Feruorem nouitiorum non decent illam misericordes in seipsum discretionem, & discretionum dispensationes, facilesque indulgentiam suo iudicio; non tamen recusandam sunt alieno. Idem: A nouitio in

*Serm. 3. su-
per Psalm.
Qui habi-
tat. paulo a
princip.*

seipsum rigida debet esse censura, & discreta seueritas: ad regentem, vel consulentem paternam vel fraterna charitate & pietate, lenis & obediens in omnibus humilitas. De tertio, Idem: Fa-

Serm. 63. super Cant. post med.

teor, placent in nouitiis, neglectior utique is, qui foris apparet, corporum cultus & vestium, sermo rarior, vultus hilarior, aspectus verecundior, incessus maturior. Qui in statu proficiendo est, defectus suos debet considerare: & pro illis supplendis Deo in oratione instare continue. Proficiens quasi duobus pedibus debet ascendere: meditatione scilicet & oratione. Meditatio quid desit docet: oratio ne desit obtinet. Augustinus. Semper tibi displiceat quod es: si vis peruenire ad id quod nondum es. Nam ubi tibi placuisti, ibi remansisti. Si autem dixisti, sufficiens peristi. Idem: Adde semper, semper ambula semper profice: noli in via deficere: noli retro redire, noli deuiare. Remanet, qui non proficit retro redit qui ad ea reuoluitur, unde iam ab-

In Psal. 122. Et serm. 15. de Verbis apost. in fine.

Serm. 15. de Verbis Domini. in fine. Et in Psal. 69. paulo à fine.

scesserat. Si attentas stare: ruas necesse est. Et notandum quod quanto aliquis plus proficit, tanto defectus suos amplius agnoscit: & malis suis magis irascitur. Gregorius. Sancti viri qui altius apud Deum virtutum dignitate proficiunt, eo subtilius indignos se esse deprehendunt quia dum proximi luci fiunt, quidquid eos in seipsis latebat inueniunt. Idem: Quanto plus proficimus in cognitione, tanto nobis indignamur amplius de peruerso opere. Quæ congruant ei qui est in statu perfectionis, ostendit Bernardus his verbis. Perfectus reputabitur, in cuius anima hæc tria congruenter atque oportune

Li. 18. moral. cap. 34. habet similia.

Hom. 10. in Ezech. circa finem. Serm. 57. super Cant. non remote à fine.

cor-

concurrere videbuntur, scilicet vt & gemere pro se, & exultare in Deo nouerit, simul & proximorum vtilitatibus potens sit subuenire: placens Deo, cautus sibi, vtilis suis. Ad statum etiam eius qui perfectus est, pertinet, imperfectionem suam agnoscere, & perfectionem appetere, & imperfectionem proximi patienter tolerare. Gregorius in moralibus. Magna est perfectio, suæ imperfectionis cognitio. Augustinus. Quantum mihi videtur, in ea quæ perficienda est iustitia, multum in hac vita proficit, qui, quàm longè sit à perfectione iustitiæ, proficiendo cognouit. Bernardus. Nemo perfectus, nisi qui perfectior esse appetit. Idem: Ita nimirum solet diuina pietas, conseruando humilitatis gratiam, ordinare, vt quantò plus quisque proficit, eò minus se reputet profecisse. Nam vsque ad extremum spiritualis exercitij gradum, si quis tantum proficit, aliquid ei de primi gradus imperfectione relinquitur: vt adhuc vix sibi illum adeptus videatur. Greg. Ille verè perfectus est: qui ad imperfectionem proximi impatiens non est.

*Lib. 5. mor.
cap. 14. in
princip.*

De quibusdam inordinationibus claustris.

CAPVT III.

VLtimo in hoc quarto libro notandū, quòd in aliquibus claustris vbi cuncta ordinatè fieri deberent, loco ordinationis est confusio infernalis, vbi nullus ordo. Quod deberet esse intus, est extra. quod deberet esse sursum, est deorsum: quod deberet esse dextrum, est sinistrū: quod deberet esse ante, est retro: quod deberet esse medium, est extremum. Primam inordinationem, facit hypocrisis: cum scilicet clau-

P 5 stra-

strales faciunt opera sua, vt videantur ab hominibus: & qui puritatem deberent quærere interiorius, quærunt eam exterius: à saluatore maledicti. *Matth. 23.* Væ vobis scribæ & pharisæi hypocritæ, qui mundatis quod foris est, &c. Væ vobis qui similes estis sepulchris dealbatis, putredine plenis. *Ibid.* Secundam inordinationem facit subditorum superbia. Quasi pedes sunt sursum, & caput deorsum, cum oportet quod prælatus quærat à subditis, quod Saluator quæsiuit à cæcis. Quid vultis vt faciam vobis? Potius congrueret subdito, quod dicit Paulus Saluatori: Domine quid me vis facere? Tertiam inordinationem facit cupiditas & auaritia. Quasi faciem præposteram habet religio, in qua temporalia spiritualibus præponuntur: Facti sunt retrorsum, & non ante. *Matth. 20.* *Actor. 9.* Quartam inordinationem facit sapientia carnis inimica Deo: quod dextrum est, sinistrum reputans: pœnitentiam valde fructuosam crudeli miseratione minuens: quæ virgam disciplinæ abiicit, quam osculari debuit. Bernardus. Si pœnitentia nostra crudeli miseratione minuitur, paulatim gemmis corona nostra priuatur. Quintam inordinationem facit negligentia, quæ est in hominibus præposteris, qui vix in fine vitæ faciunt, quod in principio conuersionis suæ facere debuerunt. Sextam inordinationem facit prælatorum malitia, qui cum exemplo Saluatoris in medio fratrum esse deberet, in parte se ponunt. Ex quibus omnibus extat versus: Intus adest, extra quod sursum, sitq; deorsum. Anteretro vertunt, quod dextrum, sitq; sinistrum.

Finit quartus liber.

LIBER